

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv. Specvlvm
Ecclesiasticorvm, Ac Religiosorvm.**

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

Capvt V. De Sacramento Ordinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47105](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47105)

86 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
effusa vini copia, & varius ciborum apparatus,
quam liberalis, & innocua modestia condiebat. Id
epulum, & quæ ex eo fluebat honestissima, ac suaui
reliquæ diei hilaritas, à D. Chryologo nominatur
Sacerdotum gaudia. A D. Leone *communis lætitia*
appellatur: ita ad omnes omninò fideles illius diei
festiuitas emanabat. Vt ab illis ad te etiam deriuari
patiaris, vrget ipsa dies sabbathi, quæ te primum Sa-
cerdotem, nouamque in Christo creaturam vidit,
suspexit, amauit.

CAPVT V.

De Sacramento Ordinis.

IN hoc argumento duo mihi tractanda propo-
sui. Primum sitne in Ecclesia verum ordinis Sa-
cramentum? tum quis ordinum numerus, & quæ
numeri ratio?

§. PRIMVS.

*Sitne in Ecclesia verum Ordinis Sa-
cramentum?*

In Lib. de
Cap. Ba-
byl. c. de
Ordine.

LVtherus, qui ab ordine suo transfuga discesse-
rat, & in immanè chaos, confusionemque
perditæ mentis totus excesserat; insolenti, temera-
rioque ausu negauit ordinem inter Ecclesiæ Sacra-
menta reponi oportere.

Calvinus

Calvinus, etsi plerisque in locis duo tantum Sacramenta statuisse videatur, Baptismum, & Cœnam: tamen libro quarto Institutionum, agnoscit C. 14. Ordinationem esse Sacramentum, verum illud quidem, non tamen fidelibus omnibus commune.

Ego cum hoc, aut illo congregari nolim, nec enim cum hæreticis contendere hoc loco fuit animus, sed tantum libellum pium meditari, & excudere.

Quod ut assequar, id statuo, quod inter Catholicos extra controuersiam est. Ordinem esse verum Sacramentum.

Illud probat, euincitque ratio; est enim symbolum, seu ritus externus annexam habens promissionem gratiæ, & quidem ex mandato, atque institutione diuina: quæ tria ad verum Sacramentum & requiri, & sufficere in confesso est apud omnes. Pro ritu, symbolove externo habes manuum impositionem, de qua Apostolus ad Timotheum. *Cum* 1. c. A. *impositione manuum Presbyterij.*

Pro diuinæ gratiæ pacto, certa que promissione spondet idem Apostolus dum ad eundem Timotheum ait. *Admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum.*

Pro mandato, diuinæ que institutione illud accipe, quod in actis Apostolorum habes. *In quo* Act. 19. *Spiritus Sanctus posuit Episcopos.*

Ad hanc illius Sacramenti institutionem addi potest

88 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
potest ipse sensus Ecclesiæ iam inde à prima origi-
ne: legetur ille è Sanctis Patribus, è quibus duos
tantum produco.

D. Chrysofomus facunda vt solet mente, au-
reoque calamo, libro tertio de Sacerdotio hæc scri-
psit ad illius ordinis fidem, ac maiestatem.

*Sacerdotium in terra peragitur, sed in rerum cæ-
lestium classem, ordinemque referendum est. Atque id
perquam meritò, quippè non mortalis quispiam, non
Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata po-
tentia; sed ipse Paracletus ordinem eiusmodi instituit.*

Agnoscat hic Lutherus, & suspiciat Sacerdotij
characterem, & gratiam, cuius artifex est ipsa Dei
potentia, quæ vna hunc ordinem orbi nostro effe-
re potuit, damnetque ignauiam, imo, & perfidiam
suam, qua hanc à se muneris olim impositi digni-
tatem abiecit, foedèque per errores suos prostituit.
Sed ne longius, è Sanctis Patribus vnum adhuc au-
diamus, is erit D. Gregorius, à rebus præclare gestis
omninò magnus, qui hoc de ordinis gratia protu-
lit testimonium.

L. 4. Reg. c. 5. *Is qui promouetur benè foris vngitur, si intus
virtute Sacramenti roboretur.*

Denique pro coronide adiicio Concilij Triden-
tini definitionem, ac decretum, quo dicitur anathe-
ma ei, qui ordinationem aut negarit esse Sacramen-
tum, aut figmentum quoddam humanum esse
pronuntiarit.

Mitto cætera, quæ eam in rem fufius inter fe difputant Theologi.

Quis autem è feptem ordinibus in Sacramentis reponendus fit? Alterius eft fori, & ſcholæ Theologicæ, cui relinquo; quia hîc nō ago Theologum, ſed ea tantum quæ ad mores conducunt, ſequor; id tamen affirmo paucis; quod communi Doctorem calculo conſtitui ſolet.

Sacerdotium, Diaconatum, & Subdiaconatum eſſe Sacramenta, ideòque inter maiores, & ſacros ordines numerari.

De alijs autem ſua fit inter Theologos lis, atque contentio, ego in præſentia ijs conſultò ſuperſedeo; quia ad meum inſtitutum nihil conferre videntur.

§. 2

*Quot ſint Ordines, & unde petatur
eorum numerus?*

Communis Doctorem ſententia ſeptem recenſet hac ſerie. Ordo *Sacerdotij*, *Diaconatus*, *Subdiaconatus*, *Acolyti*, *Exorciftæ*, *Lectoris*, *Oſtarij*.

Si ex me quæras unde deſumatur ea ſeries, is numerus ordinum? audies quod in quæſtione non abſimili olim Iudæi audierunt. Agitabatur inter fideles ea quæſtio, deberentne gentiles Chriſtiani circumcidi, legemque Moyſis obſervare? coactum ſuper ea re Ieroſolymis concilium, anno à Paſſione

M

Chriſti

90 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
Christi decimo sexto, Ei præerat D. Petrus Ecclesiæ
Princeps, & caput; aderat Diuus Iacobus Hieroso-
lymitanæ vrbis Episcopus; aderat & Paulus vas
electionis, qui hoc D. Petri effatum è Cathedra ve-
ritatis extulit. *Visum est Spiritui Sancto, & nobis ni-
hil ultra imponere vobis oneris.*

Act. 15.
v. 28.

Et hoc Ecclesiæ, Petriq̄ue pronunciatum Antio-
chiam retulit Paulus, & Barnabas, cui illicò omnes
velut oraculo de Cœlis emissò acquieuerunt.

Et tu pariter acquiescas est necesse, vbi intellexe-
ris Ecclesiam, quæ diuinæ sapientiæ specula, fidei
sedes, columna & firmamentum est veritatis, se-
ptem omninò ordines recensere. Vbi animo me-
mori, oculo ve etiam, si voles, ingressus fueris augu-
stum illud, sacrumq̄ue conclaue, seu concilij Car-
thaginensis quarti, seu etiam Tridentini, legeris-
q̄ue quid in eo sentiant, quid loquantur euocati è
toto orbe Patres: septem ij ordines numerant, tu si
sapis nec pauciores ama, nec plures sectare: sed in
septenario numero conquiesce: & certè quidni tu-
tus conquiescas: si enim, vt benè arguit Theodorus
Epistola ad Leonem Papam, si, inquam, Paulus
*præco veritatis, tuba Sancti Spiritus ad magnum
Petrum concurrat, vt ijs, qui Antiochiæ de legalibus
institutis contendebant, ab ipso afferret solutionem:
multò magis nos, qui abiecti sumus, & pusilli ad Apo-
stolicam vestram sedem currimus, vt Ecclesiarum
vulneribus*

vulneribus medicinam à vobis accipiamus. Vobis enim per omnia primos esse conuenit.

Si ita saperent hæretici nostri temporis, non ea inter illos lis foret ac contentio; non eæ cauillationes, & controuersiarum inexplicabiles labyrinthi, quibus non euoluitur, sed inuoluitur, imo etiam obruitur nuda, & simplex veritas, cui testimonium redderet supremus Iudex, Ecclesiæ caput, & controuersiarum arbiter.

Sed longius elabor ab argumento; ad institutum reuertor, & secundam adijcio rationem, quæ septem in Ecclesia ordines statuatur, & probet. Ea petetur ex officijs singulorum. Ab infimo ad summum, gradum faciemus. Infimus ordo est Ostiarij, cuius officium est templum aperire, claudere, custodire, fideles admittere, repellere infideles, & aliqua excommunicationis censura notatos, procul à sacro limine arcere: hinc ei ab Episcopo traduntur sacræ ædis clauis, cum hac graui, & seuera monitione.

Sic age, sic uide, quasi redditurus Deo rationem pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.

Lectoris munus est legere in nocturnis officijs, ea quæ è veteri testamento proponuntur. Inde ei ab Episcopo liber offertur hac verborum formulâ; quæ ad plures cum fuerint, ita dirigitur.

Accipite, & estote uerbi Dei relatores, habituri si
M 2 fideliter

92 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
*fideliter, & vtiliter impleueritis officium vestrum,
partem cum ijs, qui verbum Dei benè administraue-
runt ab initio.*

Exorcistæ (qui latina voce adiurans, increpans
dicitur) incumbit manus super Energumenos im-
ponere, exorcismos Ecclesiæ legere, & dæmones è
corporibus, velut ex alienis hospitijis expellere. Ideò-
que è manu Episcopi librum accipit exorcismo-
rum adiectis ad eum, cæterosque hisce verbis.

*Accipite, & commendate memoriæ, & habete
potestatem imponendi manus super Energumenos, siue
baptisatos, siue Catechumenos.*

Acolyto (qui latinè ceroferariis, siue accensor
luminum dicitur) hæc imposita cura, vt luminaria
ad sacrificium præparet, & teneat: maximè vero
cum prælegitur Euangelium: insuper, & vrceolos
cum aqua, & vino Subdiacono tradat; quod vt se-
dulò faciat, ab Episcopo vnà cum alijs hæc audit.

*Accipite ceroferarium cum cereo, & sciatis vos
ad accedenda Ecclesiæ luminaria mancipari, in nomi-
ne Domini.*

Subdiaconi pius in Ecclesia labor est, oblationes
in templo Domini à fidelibus factas suscipere, cali-
cem, & patenam ad altare Dei deferre, ideòque cali-
cem vacuum, patenamque de manu Episcopi acci-
piens audit illud, audiunt & alij.

*Videte cuius ministerium vobis traditur, ideo
vos*

vos admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere possitis. Vbi hæc excepit ore Pontificis, tum sacrum ab eodem accipit amictum hac verborum lege.

Accipe amictum, per quem designatur castigatio vocis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Tum deinde manipulus in brachium sinistrum immittitur, animoque, ac fideli memoriæ committitur monitum illud.

Accipe manipulum, per quem designantur fructus bonorum operum.

Induitur deinde tunica; illudque haurit auribus. *Tunica munditatis, & indumento letitiæ induat te Dominus.*

Denique accipit librum Epistolarum, & dum vna cum alijs manu tangit; hæc audit.

Accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia Sancta Dei, tam pro viuis, quam pro defunctis.

Accessit enim ad officium ^{Sub} Diaconi Epistolæ lectio, quæ tamen ab eo in primitiua Ecclesia non fuit vsurpata: sed tum demum cum Diacono Evangelij lectio est præscripta.

Diaconi (qui hebraicè Leuitæ; latinè ministri, siue assumpti, siue offerentes appellantur) debent ex muneris sibi impositi dignitate; assistere Sacerdoti, sacra altaris mysteria peragenti; imo & Evangelium

94 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
gelium populo prælegere. Hinc & illi excipiunt ab
Episcopo hæc verba.

*Accipite potestatem legendi Euangelium in Eccle-
sia Dei, tam pro viuis, quam pro defunctis. In nomi-
ne Domini*

Sacerdotis denique (qui & Presbyteri, id est se-
nioris nomen accepit) officium est, immortali
Deo, ineffabile, sacrosanctum diuinumque sacrifi-
cium offerre, & sacras inter aras corpus, & sangui-
nem Christi consecrare, qui ad id muneris, & di-
gnitatis hac ab Episcopo forma initiari solet.

*Accipe potestatem offerre sacrificium Deo, mis-
samque celebrare, tam pro viuis, quam pro defunctis
in nomine Domini.*

Et hæc de numero ordinum dicta sunt ex eorum
officijs: subdamus quæ ex alio capite rationes oc-
currunt.

§. 3

*Rationes aliæ deductæ ex mysterijs
numeri septenarij.*

ERit fortasse nonnemo, qui hunc numerum
ordinum referri volet ad ea mysteria quæ in
se complectitur numerus septenarius. Ea fusè, &
operosè deducit Philo Iudæus libro de mundi opi-
ficio. Ex illo pauca petemus.

PRIMA

PRIMA RATIO.

Septenarius numerus est Sacer.

Primum, quod ad huius numeri lucem, gratiamque facit, est quod Antiquis sanctus sit appellatus, quod eius usus etiam in sacris frequens, eo quippe superi, Deusque visus est delectari.

Vbi magnus ille multarum gentium Parens Abraham fœdus iniire voluit cum Abimelecho: *statuit septem agnas gregis seorsum.*

Gen. 21.

In pretium putei, & circumiacentis agri dederat Abraham Abimelecho opimos greges, quibus deinde addidit, & secrevit agnas septem.

Si quæras cum Abimelecho. *Quid sibi volunt septem agnæ istæ, quas stare fecisti seorsum?* audies ex Abrahamo, *ut sint mihi in testimonium*, in signum initi fœderis, & fidei datæ, acceptæque tesseram.

Et meritò in symbolum fœderis, quod sacrum, & inuiolabile esse debuit offeruntur septem agnæ, innoxia animalia, numero sacratione, ac diuino, cuius mysteria iam inde peruaserat Abraham: nec enim credibile est secreuisse septem agnas, neque pauciores, neque plures, nisi eo numero magnum fidei, fœderisque Sacramentum portendi censuisset. Habes ex eo, numerum septenarium seruiuisse firmandæ fidei; accipe, quod insuper & religioni seruiat.

Genuerat Hebræus sub immani Ægyptiorum
seruitu-

96 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
feruitute, vbi eam diuina manu opitulante excuffit,
in perennem accepti beneficij memoriam iuffus est
Deo feruatori immolare *Phase*, edere paschalem
agnum, & septem diebus azyma comedere: ita

Exod. 12.
v. 15. enim ferebant verba legis. *Septem diebus azyma
comedetis.* Ecce septenarius numerus, qui gratitudi-
ni, qui religioni præscribitur: vtpote symbolum
gratitudinis, ac religionis. Adiciamus & alterum
quod ad institutum nostrum plurimum conducit.

Vbi Aaron, filijque initiandi fuerunt Sacerdotio,
hæc inter cæteros ritus Moysi præcepit Deus. *Se-
ptem diebus consecrabis manus eorum.* Sacra scilicet
Exod. 29.
v. 35. vnctione, qua ad diuina deliniri, & parari manus:
nimirum iam inde Sacerdotio, altarique facer, &
deuotus erat ille numerus septenarius: vt proinde
mirum videri non debeat, etiam septenario ordi-
num numero Ecclesiam delectari.

Sed abeamus à Sacerdotio; veniamus ad victi-
mas, & illas eodem numero amauit Deus.

Fuit apud Hebræos solennis dies, & festus tu-
barum, in quo vt alios ritus omittam, per dies se-
ptem offerendi agni, anniculi, immaculati septem:
adeò hoc numero gauisum numen, vt eum sibi &
in diebus, & in victimis describendum esse censue-
rit. Quod si voles hunc numerum ab aris ad arma
transferri, & ipse vindex scelerum Deus transtulisse
visus. Vt Ierichontinam ciuitatem, Israëli, Deo-
que

que rebellem subigeret vltrix superum manus, hoc numero vt machina murali vsus; iussit enim septimo die Sacerdotes tollere septem tubas, quarum vsuserat in Iubilæo, septiesque circuire ciuitatem, & tubis clangere. Mirum dictu, visuque, immanes illæ turrium moles, ingentesque murorum minæ, ad clangorem tubarum septem concussæ, conquassatæ, dirutæ, insolentem fecere ruinam.

Sed ista hæctenus de mysterijs numeri septenarij, superest vt paucis ea ad ordines traducamus.

Quisquis ad eos admissus es cum Ecclesia Matre, cum Christo Parente, cum Authore Deo foedus pepigisti, fidem obligasti, etiam solenni voto si ad sacros ordines transiisti, tibi commissi, tibi traditi thesauri Ecclesiæ cœli clauis, diuinæ gazæ meritorum Christi, eorum dispensator es: *queritur autem inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur.* I. Cor. 4. v. 2.

Fidelis erit, inquit Theophylactus, si herilia bona sibi non vindicet, & attribuat, vt non veluti Dominus res tractet; sed veluti aliena, & herilia dispenset: non sua esse dicens, quia sunt heri; sed è diuerso quæ sua sunt, heri esse. Theoph. in Luc. 12. v. 42.

Fidelis erit, inquit Bernardus, si necessitatis, si utilitatis proximorum rationem habeat; si ex Domini sui nutu, ac voluntate, quæ sui muneris, & ordinis sunt, faciat, non vanæ gloriolæ, ac turpis lucri gratia. Vt enim pulchrè Bernardus ad Eugenium.

N

Vbæ

Bev. 1. 3.
de Con-
fid.

Vbi necessitas urget, excusabilis dispensatio est, ubi utilitas prouocat, dispensatio laudabilis est, utilitas dico communis non propria, nam cum nihil horum est, non planè fidelis dispensatio, sed crudelis dissipatio est.

Ne eius aliquando reus arguaris, fidei datæ monet vel ipse numerus septenarius ordinum, quibus initiatus es.

L. 2. de
Sacra-
men.
parte 7.
s. 6.

Monet deinde gratitudinis, ac religionis; eras ut olim Hebræus in saculo, in Ægypto, id est atra peccati feruitute, ab ea te eduxit Deus, voluitque ut comederes azyma, ederes paschalem agnum, ad eum immolandum per septem ordines euocatus: proponunt illi, censentque septem dies consecrationis tuæ, quia, ut inquit Hugo Victorinus, *septem sunt dona Spiritus Sancti, alium diem habet sapientia, alium intellectus, alium consilium, alium fortitudo, alium scientia, alium pietas, alium timor.* Ecce qui tibi, quam amœni, quam sancti, diuini que surgant dies illi septem consecrationis tuæ, qui cum aurea, sacraque luce, cœlestium donorum influentias vehunt, donaque septem Spiritus Sancti, quibus ut gratus viuas, urget & ille tuorum ordinum numerus, qui etiam te victimam habet, facitque, imò si nescis Athletam, pugilemque Christi, qui Ierichontinam ciuitatem, mundum inquam, à Deo superisque auersum edomet, atque subijciat verbo oris sui, clangore Euangelicæ prædicationis. Certè

vt

vt Athleta habeatis, & sis, rogat pia Mater Ecclesia, ubi consecrationis tuæ chrisma solenni ritu benedicit. Ita enim omnipotentem alloquitur.

Domine Deus in tuo nomine fiat hæc creatura iam chrisma, & habeatur vt chrisma, forma crucis, signum frontis, sacri titulus bellatoris, in hoc chrismate mulceatur auditus, purificetur visus, vt talibus stipendijs Christi milites decorati, atque ambrosio rore madidi, imperanti seruiant, non suadenti, & signati chrismate sancto signiferi esse mereantur cœlestes.

Sic orat Ecclesia, sic exorat Mater, & ab illa vinctione Presbyteros suos in Athletas efformat, & in campum pulueremque gloriosos emittit. Sic quippe ore magnifico testatur Ambrosius.

Occurrit Presbyter, vinctus es quasi Athleta Christi, quasi luctamen huius sæculi luctaturus, professus es luctaminis tui certamina, qui luctatur, habet quod speret, ubi certamen, ibi corona.

*Ambros.
l. 1. de
Sacra. 6.*

SECUNDA RATIO.

Septenarius numerus à maiestate nomen habet.

Alterum, quod in eo genere statui potest, est illud, quod septenarius numerus à maiestate nomen habeat, Primi nominum impositores, vt potè sapientes vocarunt hunc numerum ἀπὸ τῆς ἑβασμοῦ, ab insita maiestate, honestateque.

N 2

Majesta-

Lib. de
Mundi
opificio.

Majestatem ex eo petit Philo Iudæus, quod Au-
thor naturæ Deus postquam vniuersus hic mun-
dus perfectus est, opera, laboreque sex dierum, diei
septimo honorem addidit: benedixit enim diei se-
ptimo, & sanctificauit illum. Sanctum, inquit, ap-
pellare dignatus est, vt esset festus, non vnius popu-
li, regionisve: sed in vniuersum, omnium omni-
no populorum ac regionum. Itaque septenarij fe-
stiuitas sola digna est, vt dicatur popularis festiuitas,
& mundi natalis.

Ex hoc septenarij maiestatem ostendit Philo, &
ego ordinis nostri dignitatem ex iisdem mutuabor.
Est enim Sacer ille ordinum ritus eiusmodi, vnde
ducantur alta nomina, nomina plena gloriæ, deco-
ris, amplitudinis.

V. 8. D. Iudas Apostolus in sua canonica ijs omni-
bus, qui sacris aris assisterent, vel præficerentur, tri-
buit *maiestatem*. Inuehitur in eos, qui Religionis
nostræ ministros pro nihilo putarent, & ait, *maie-
statem blasphemant*. Concedit illis insuetum quod-
dam genus amplitudinis, suspiciendam authorita-
tem, celsissimam dignitatis sedem, verbo vno *maie-
statem* S. Gregorius Pontifex eorundem munus,
gradumque nominat *gloriæ locum*.

In Pa-
stor. par-
te 1. c. 11.

Orat. de
Sacerd.

In 4. d.
25. q. 2.

B. Ephræm sacros ordines appellat *donum al-
titudinis*.

D. Thomas *Eminentiam gradus*. Quærit An-
gelicus

gelicus Doctor, vtrum mulier aliqua suscipere sacros ordines possit? Res ea Catholicos inter, ac hæreticos olim in disputatione posita. Apud Cathaphryges, & Priscillianos (vt testatur Epiphanius) mulieres in Episcopi, Presbyterique gradus adlegebantur: apud Catholicos, ad Ordines ijs negata via, præclusus omnis aditus, ratione magistra, natura iudice, vtenim doctè D. Thomas, cum sacrorum ordinum initiatio in quadam eminentia gradus hominem constituat, ea in fœminam cadere non potest, quæ iure ipso, & à natura subijcitur. Mulier esse quidem Regina potest, & orbis terræ imperio Augustæ nomine sceptro insignis, & corona dominari: capere ordines non potest.

Ex illo sensu de dignitate, ac maiestate ordinum Ecclesiæ, factum vt in linguæ sanctæ institutione: vox eadem Hebræa & Sacerdotes significet, & Principes.

Hic ego paucis tecum queri velim, quisquis cœlo propitio in eum gradum per ordines tibi viam fecisti: & tamen in ijs vitam agis ad vitia pronam, ac præcipitem, abiectam, & dissonam tuæ dignitati: in quo certè, non tibi tantum: sed & alijs malum creas, vt enim verè Sidonius Apollinaris. *Est hæc quedam vis malis moribus, vt innocentiam multitudinis deuenustent scelera paucorum.* Ita etfi Clericos inter, & sacris imbutos sint quamplurimi:

L. 7. in
Conc.

102 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
non solum à gradu: sed à virtute sublimes, ac præ-
celsi, eorum tamen lux, & splendor omnis offusca-
tur, imo obruitur aliorum tenebris, & maligna sce-
lerum nocte, in quam vertuntur illæ querelæ Ie-
remiæ Vatis, *Dispersi sunt lapides sanctuarij in capi-*
te omnium platearum: vel vt Chaldæus habet: *Effuse*
sunt margarite sanctæ. Quæ sint, illæ inter Theo-
logos sua disceptatio.

Thren. 4.
v. 1.

Hebræi, & Rabbini suo in Regem amori ni-
mium indulgentes, credunt fuisse guttas sanguinis
è vulnere Iosifæ Regis defluentes, quas pro sua in Re-
gem obseruantia, religiosè in templo custodiuit Ie-
remias, & babylonici hostes contumeliosè dissi-
parunt.

D. Hieronymus interpretatur de lapidibus pre-
tiosis, qui in Sacerdotali veste collucebant, & quos
profana manus attigit, euulsit, & barbarico fu-
rore disseminauit.

Opportunius glossa per lapides sanctuarij intel-
ligi vult Sacerdotes. Hi enim (vt inquit D. Grego-
rius.) *In platearum sunt capite ex honore sanctitatis:*
at vbi eam per scelera posuerint, desinunt esse *lapi-*
des sanctuarij, margarite sanctæ, fiuntque rudes, &
impoliti lapides platearum, in quarum capitibus
abijciuntur, & conculcantur: atque vtinam ita con-
culcarentur, vt sibi tantum exitio essent, non etiam
alijs offendiculo. Sed ingens est illud malum, ij qui
Cælo

Cœlo iudice positi sunt in capitibus platearum, vt docerent, quæ angusta via, quæ virtutum, quæ cœli femita: ostendunt exemplo suo, quæ via lata, quæ ducit ad perditionem. Audi D. Bernardum huic malo, (vt alias solet) piè ingemiscen- tē: audi inquam, & in viam meliorem redi, si fortè ab ea declinasti.

Lapides, inquit, sanctuarij, id est Sacerdotes sunt in capitibus, id est in introitu lateram viarum, docent enim populos per praua exempla, ingredi vias latas quæ ducunt ad mortem, & demergunt in profundum inferni. Quod quam alienum sit à tuo instituto, quam dissentaneum ordini tuo, videris ipse, qui coronam in capite gestas indicem regix, sacræ- que maiestatis.

TERTIA RATIO.

Septenarius numerus virgo.

Aliud est, in quo septenarium numerum præ cæteris commendat Philo, hoc nimirum quod solus inter numeros virgo sit. L. 1. leg. allegor.

Probat è duplici capite. Primò quod septenarius numerus nec vllum numerorum ex se gignat, nec vicissim ab aliquo eorum gignatur.

Secundo quia die septimo nec quicquam gignere, nec gigni natura dedit.

Eam ob causam Pythagorici numerum hunc assimilabant Virgini sine matre natæ; quia illa nec partu edita est, nec vnquam pariet. Ea fuit bellona, siue

104 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM,
siue Pallas, quam è Iouis cerebro exortam Poëtæ
veteres fabulantur.

Et hoc ordinibus sacris conuenit quam optimè,
varias ob causas, è quibus prima duci potest ex eo,
quod ordines illi hominem disponant ad Sacerdo-
tium, cui omnium gentium, omnium sæculorum
calculo germana castitas. Appello vel ipsam Eth-
nicorum fidem. Vesta nonnisi Virginibus sua sacra
committebat. Apollo sicut à suo limine profanos
arcebat, & impuros: ita ad sua oracula nonnisi Si-
byllas castitatis eximias cultrices admittebat.

Iouis Sacerdotes in Creta castam duxere vitam,
vt testatur Euripides; hinc illud Ouidij

1. Fast.

Castus Iouis æde Sacerdos.

Cybeles Deorum mater nonnisi euiratos Sacer-
dotes suis sacris adlegebat, vt si minus virtute, at sal-
tem necessitate adacti sese continerent. Idem ferè
de cæteris Ethnicis esto iudicium, quibus id in pri-
mis fuit persuasum castos esse debere mystas, vel
hoc vno nomine, quod sacrificijs assisterent: quo
in genere vt antiquum, ita mirum illud, quod re-
fert D. Augustinus, se cum Euangelij prædicandi
causa in Æthiopia vagaretur incidisse in populos
Idololatrias, & partus naturæ monstruosos; care-
bant enim capite principe membro, & sede maie-
statis, oculosque in pectus abiecerant. Horum my-
stæ quidem coniugati, ea tamen erant continentia,

Tom. 10.
ser. 37. ad
Fratres in
Eremo.

vt nonnisi semel in anno vxores suas attingerent, quo die etiam sacrificio abstinebant. Horum continentiam vbi suspexit, & amauit Augustinus, tum æstu quodam orationis, & stylo concitatae mentis in Christianos inuehitur, eosque pungit. *Grandis, inquit, Christianorum miseria, ecce pagani Doctores fidelium facti sunt, & peccatores, & meretrices praecesserunt fideles in regno Dei.*

Eadem orationis vi, & castae eloquentiae neruo vsus Tertullianus. *Achææ, inquit, Iunoni Virgo sortitur. Quæ Delphis insaniunt nubere nesciunt, Viduas Africanæ Cereri assistere scimus, durissima quædam obliuio matrimonij adlectat.* Hæc vbi de eorum continentia præfatus est, tum grandi, elatoque cothurno in impuros Sacerdotes insurgit, *hæc, inquit, diabolus præcipit, & auditur, prouocat nimirum Dei seruos continentia suorum quasi ex æquo: ô continentiam gehennam Sacerdotum.*

L. r. ad
Vxor. de
mono-
magia c.
6.

Vibid.

Grande certè & deplorandum est malum, ingens, ferreusque stupor, castitatem suis sacrificulis diabolus præcipit, & auditur, Christus suis commendat, imò & præcipit, nec auditur; diceres continentiam gehennam esse Sacerdotum, cum solatium, & in mundi, carnisque æstu refrigerium esse debuisset.

Dicuntur olim Patriarchæ veteres, ferè ad puteos, & fontes aquarum matrimonia inuenisse, sic

O

Isaac,

Gen. 24. *29.* *Exod.* 2. Isaac, sic Iacob, sic Moses, iuxta puteorum latices, & puriora fontium coniugia infuere, non casu non fortuna, sed destinato diuinæ prouidentiae consilio, ne inter æstuantis concupiscentiae ignes, sed potius inter expiantes cœlestis gratiae fontes matrimonia contraxisse viderentur.

Quod illis hoc sacratoribus mystis vsu venire solet, his foelici, sacroque connubio Ecclesia, sponsa obuenit, non ad æstus, & incendia carnis; sed ad defecatos angelicæ continentiae fontes, à quibus mundi ad diuina mysteria accederent.

C. 52. Et hinc est altera ratio, quam affert Isaias: *mundamini*, inquebat, *qui fertis vasa Domini*. Si mundos esse voluit Isaias vel eo tantum quod ferrent vasa Domini, quam enim vero munditiam exegisset si non vasa Domini sed ipsum ferre Dominum exaudisset? Certè si vasa sacra, si augusta ciboria, si anathemata religiosa, hierothecæ venerandæ, cum animi nitorem requirunt, quanto magis, qui ijs capitur Dominus? non patitur ille impuris manibus, polluto corde circumferri.

De Glo. Mart. c. 86. Notum illud, quod scriptis edidit D. Gregorius Turonensis. Impurus Diaconus cum argenteam turrinam, sacram videlicet hierothecam, in qua venerandum Christi corpus continebatur, ad aram ferret, indignatus est mundi seruator flagitiosissimis illis teneri manibus. Ipsa turrinam per medium aera cuolauit,

euolauit, & diuinitus ad altare contendit; nudum & inanem relinquens Diaconum quem ante pudor, & continentia reliquerat. Quidni enim improbis illis, pollutisque manibus se eriperet Saluator optimus, qui sub sacro panis velo in amoris scenam elabatur, & ministros suos in ea velut actores exhibet.

Et hæc alia est causa, quæ pudorem illum amat, virgineamque mentem consentaneam ipsi numero ordinum, quod ijs initiati religiosi, ac diuinis operibus perpetuo occupentur: ideoque, vt dicit D. Ambrosius. *Mundiores debent esse cæteris, quia actores sunt Dei; non comici, aut tragici, nisi forte velis esse tragædiam amoris, ac caritatis, quæ tragicam illam, & cruentam scenam aperuit in Caluarie theatro, & modo incruentam ostentat in sacrosancto missæ sacrificio, in quo Ecclesiæ ministri actores sunt, & geminam illius tragædiæ imaginem exhibent, ne tam antiqui, tam noui actus memoria vnquam euanescat, sed in dies, in horas refricetur, & hominum oculis obijciatur: ijs enim solis in Christo lusit diuinus amor, & modo etiam ludit.*

*In 1. ad
Timot. c.
3.*

Accedit, & alia ratio, quæ nitorem illum, pudicitiamque conciliat, quod sacri mystæ Deo sint proximi; aut certè proximi esse debeant, *Incorruptio, autem, facit esse proximum Deo, proximum cælo: vt enim rectè D. Ambrosius. In cælo patria est castitatis,*

Sap. 6.

108 SPECVLVM ECCLESIASTICORVM.
castitatis, hic aduena, ibi incola est. Cui consonat ore
aureo Chrysoftomus, qui Virgines ducit in com-
munionem Angelorum; *Semper, inquit, est Ange-
lis cognata virginitas, in carne præter carnem uiue-
re, non terrena vita est, sed cœlestis, & si vultis scire,
angelicam gloriam acquirere, maius est quam habere:
esse Angelum felicitatis est, Virginem esse, virtutis.
Virginitas enim hoc obtinet ex viribus, quod habet
Angelus ex natura.* Sed de his fuus adhuc erit di-
cendi locus.

CAPVT VI.

*De Vestibus sacris, quibus induuntur Ordini-
bus initiati, & quid ea portendant?*

Priusquam agam de diuinis officijs, quibus
Ecclesiæ ministri mancipantur, præmittam
nonnulla de vestibus sacris, sine quibus ad aram
prodire est nefas. Et hoc quidem eo consilio, vt in-
telligas dum ijs tegitur, & ornatur corpus, etiam
animum virtutibus tegi, atque ornari oportere.
Sunt enim eæ vestes, aperta virtutum symbola, ad
quæ reuocari potest illud Prophetæ regij. *Sacerdo-
tes tui induant iustitiam, & sancti tui exultent.* Imo
si voles etiam sunt arma, quibus probè tectus, in
campum erumpat Athleta Christi: & in Ecclesiæ
hostes depugnet acriter, vincatque foeliciter.

De